

EVALUATIE WINDENERGIEBELEID GEMEENTE PEEL EN MAAS

Auteurs:
Pauline Manders
Sergo Stijnen
Emanuelle van den Goor

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1. Samenvatting evaluatie windenergiebeleid gemeente Peel en Maas.....	3
2. Conclusies en advies.....	4
2.1. Algemene conclusies en advies.....	4
2.2. Uitgangspunt 1: De omgeving heeft een actieve en betrokken rol bij de ontwikkeling en exploitatie van windturbines.....	5
2.3. Uitgangspunt 2: De opbrengsten (€ en kWh) van windturbines moeten maximaal terugvloeien in de gemeenschap.....	6
2.4. Uitgangspunt 3: De windturbines moeten op een goede plek komen, gezien vanuit een goede ruimtelijke ordening.....	6
3. Inleiding.....	8
3.1. Windenergie in gemeente Peel en Maas.....	8
4. Doel.....	9
5. Onderzoeksmethoden.....	10
5.1. Bureaustudie op basis van beschikbare dossiers.....	10
5.2. Inwonersonderzoek.....	10
5.3. Interviews met stakeholders.....	11
6. Bevindingen.....	13
6.1. Uitgangspunt 1: De omgeving heeft een actieve en betrokken rol bij de ontwikkeling en exploitatie van windturbines.....	13
6.1.1. Participatieplan en uitvoerbaarheid van het participatieplan.....	13
6.1.2. Stakeholderanalyse.....	14
6.1.3. Verslaglegging van gesprekken.....	14
6.1.4. Beschikbaarheid van gronden.....	14
6.2. Uitgangspunt 2: De opbrengsten (€ en kWh) van windturbines moeten aanwijsbaar terugvloeien in de gemeenschap.....	16
6.2.1. Projectparticipatieplan en uitvoerbaarheid van projectparticipatieplan.....	16
6.2.2. Bij voorkeur wordt een substantieel deel coöperatief ontwikkeld.....	17
6.3. Uitgangspunt 3: De windturbines moeten op een goede plek komen, gezien vanuit een goede ruimtelijke ordening (goede functiecombinatie en landschappelijke inrichting).....	19
6.3.1. Landschappelijk inrichtingsplan.....	19
7. Bijlagen.....	21
7.1. Notitie uitgangspunten windenergie.....	21
7.2. Regeling grootschalige windenergie Peel en Maas 9 januari 2017.....	21
7.3. Regeling grootschalige windenergie Peel en Maas 3 juli 2017.....	21
7.4. Evaluatie windenergie(beleid) onder inwoners gemeente Peel en Maas.....	21
7.5. Overzicht interviews met stakeholders.....	21

1. Samenvatting evaluatie windenergiebeleid gemeente Peel en Maas

Het rapport, uitgevoerd door Invior, richt zich op het beoordelen van de effectiviteit en de noodzaak tot aanpassing van het huidige windenergiebeleid van de gemeente Peel en Maas, met speciale aandacht voor het windpark Egchelse Heide. De evaluatie is gebaseerd op bureaustudies, een inwonersonderzoek met 253 respondenten, en interviews met diverse stakeholders.

Het rapport behandelt drie kernuitgangspunten. Ten eerste, de betrokkenheid van de omgeving. Het participatieplan van het windpark Egchelse Heide werd als 'voldoende' beoordeeld, maar de uitvoerbaarheid werd als 'minimaal' gezien vanwege onvoldoende draagvlak en samenwerking. Hoewel 68% van de omwonenden op de hoogte was van het project, vond 38% de informatie ontoereikend. De stakeholderanalyse kreeg een 'voldoende' score, maar de documentatie van gesprekken met de omgeving was ontoereikend en werd als 'ondermaats' beoordeeld. De beschikbaarheid van gronden werd echter als 'uitstekend' beoordeeld.

Het tweede uitgangspunt betreft het terugvloeiën van opbrengsten naar de gemeenschap. Het projectparticipatieplan werd als 'uitstekend' beoordeeld, maar de uitvoerbaarheid kreeg een 'minimaal' vanwege onzekerheden rond lokale investeringen. Hoewel 25% van het project in coöperatief eigendom is, is er ruimte voor verbetering in vroegtijdige participatie. Stakeholders waarderen de samenwerking en het creëren van draagvlak, maar benadrukken de noodzaak van vroegtijdige en inclusieve betrokkenheid, met een focus op lokale eigendomsstructuren en transparantie.

Het derde uitgangspunt is goede ruimtelijke ordening. Het landschappelijk inrichtingsplan werd overwegend positief beoordeeld, maar er was kritiek op de ruimtelijke impact. De functiecombinatie werd als redelijk beoordeeld, maar verdere verfijning lijkt nodig. Aanbevelingen benadrukken het belang van vroegtijdige betrokkenheid en een duidelijke visie op duurzaamheid en ruimtelijke ordening.

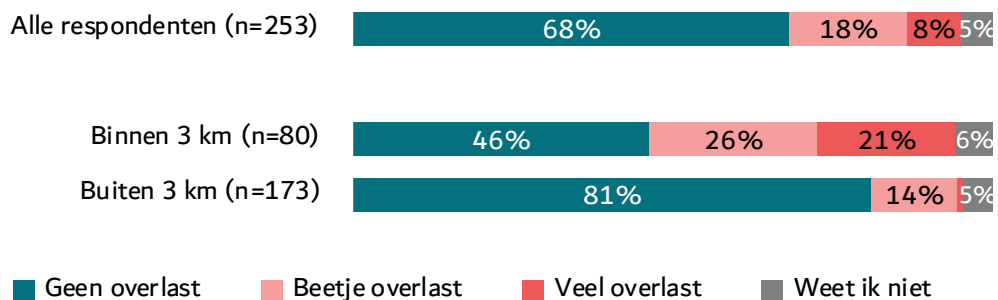
De conclusie van het rapport onderstreept de noodzaak van een holistische benadering waarbij lokale betrokkenheid, transparante communicatie, en een integrale visie op duurzaamheid en ruimtelijke ordening centraal staan. Deze aanpak zal bijdragen aan de langetermijnacceptatie en kwaliteit van windenergieprojecten.

2. Conclusies en advies

2.1. Algemene conclusies en advies

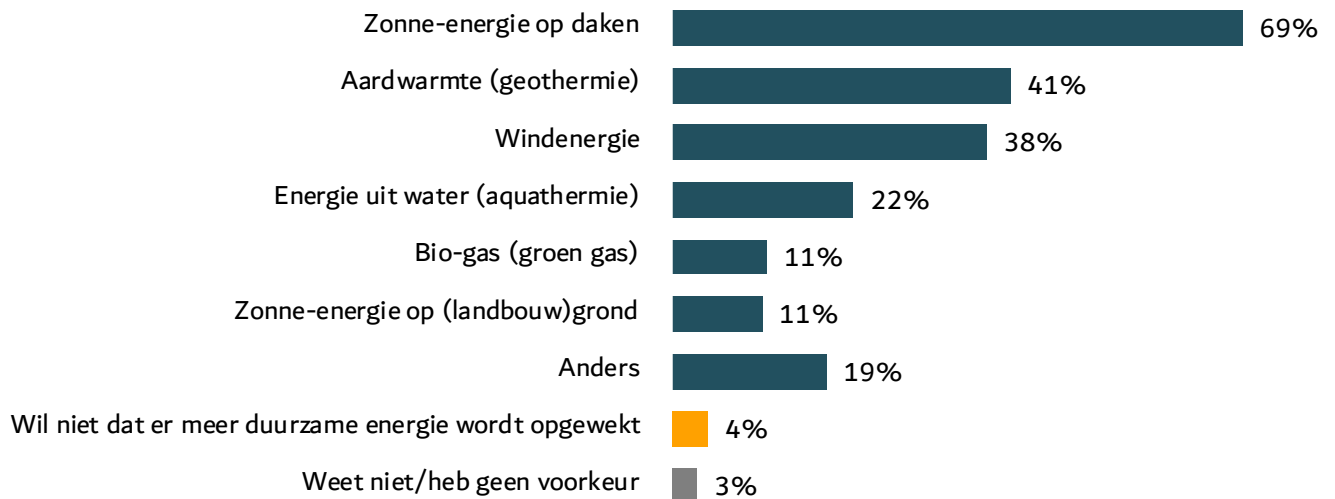
- Het evaluatiemoment van het onderzoek lijkt te laat te komen, waardoor betrokkenen en stakeholders weinig interesse lijken te hebben in deelname. Dergelijke evaluaties eerder inzetten na afloop van een project helpt de bereidwilligheid om deel te nemen aan het onderzoek en om de juiste informatie boven tafel te krijgen.
- Een van de opvallende zaken die naar voren komt, is het niet betalen van griffierechten bij het ingediende bezwaar tegen het windpark in Neer. Dit zorgt voor enige verwarring en bedenkingen bij verschillende stakeholders. Open en heldere communicatie helpt deze bedenkingen weg te nemen.
- De gemeente besluit om de beleidsregel voor grootschalige windenergie aan te passen om de haalbaarheid van de doelstelling te vergroten. Gaandeweg het proces is de beleidsregel voor grootschalige windenergie 'Regeling grootschalige windenergie Peel en Maas' (26 juni 2017), aangepast om de haalbaarheid van de doelstelling te vergroten, waarbij de gemeente tenminste één windpark zou ontwikkelen met 4-5 windmolens. Er wordt geadviseerd om beleidskaders op te stellen die op tijd worden afgestemd met de markt en stakeholders om juridische en operationele uitdagingen te minimaliseren.
- Uit inwonersonderzoek blijkt dat 47% van de respondenten die binnen een straal van 3 km van een windturbine wonen, overlast ervaren. Vooral het uitzicht op de windmolens en de (rode) verlichting ervan worden als storend ervaren. Geadviseerd wordt om te onderzoeken wat er voor de omwonende mogelijk is om deze overlast (verder) te minimaliseren.

Figuur 1. In hoeverre ervaar je, in de huidige situatie, overlast van windpark de Egchelse Heide?

- Respondenten uit het inwonersonderzoek geven aan dat hun voorkeur bij nieuwe duurzame energie initiatieven ligt bij zonne-energie op daken (zie onderstaande figuur). Ook aardwarmte en windenergie worden genoemd door ongeveer 40% van de respondenten. Deze input kan meegenomen worden bij de keuze van nieuwe initiatieven rondom duurzame energieopwekking.

Figuur 2. Stel gemeente Peel en Maas moet in de toekomst meer duurzame energie opwekken. Welke oplossingen spreken jou het meeste aan (voor gemeente Peel en Maas)? (Meerdere antwoorden mogelijk).

- Het wordt tevens duidelijk dat het belang wordt gezien om de verduurzaming van de gemeente succesvol te laten verlopen, met voldoende steun van zowel politiek als ambtenaren. In de interviews met de betrokken stakeholders, pleit men voor onderzoek naar duurzame energietechnologieën, zoals windmolens.

2.2. Uitgangspunt 1: De omgeving heeft een actieve en betrokken rol bij de ontwikkeling en exploitatie van windturbines.

- Op basis van de beschikbare informatie lijkt het erop dat de omgeving een actieve en betrokken rol heeft gespeeld bij de ontwikkeling en exploitatie van Windpark Egchelse Heide, maar deze nog groter had kunnen zijn. Dit blijkt uit verschillende signalen die wijzen op kansen op nog effectievere betrokkenheid van de gemeenschap.
- Ten eerste is er het feit dat Windpark Egchelse Heide geen gehoor heeft gegeven aan de vereiste samenwerking met Windpark Beringe, zoals vastgelegd in de Regeling grootschalige windenergie Peel en Maas (punt 3.4). Dit roept vragen op over de naleving van de regelgeving en suggereert dat er meer aandacht had kunnen zijn voor lokale samenwerking, een essentieel onderdeel van gemeenschapsbetrokkenheid.
- Daarnaast blijkt uit de beoordeling van het participatieplan dat er onduidelijkheid bestaat over het maatschappelijk draagvlak voor het project. Zonder voldoende steun vanuit de lokale bevolking is het moeilijk te spreken van een actieve en betrokken rol van de omgeving. Dit gebrek aan informatie over het draagvlak zorgt voor vraagtekens over of gemeenschap voldoende is betrokken bij de ontwikkeling van het windpark.
- Verder is er het advies om tijdig en actief alle stakeholders, zoals omwonenden en lokale ondernemers, te betrekken bij het project. Vroegtijdige en actieve betrokkenheid is cruciaal om de rol van de gemeenschap in het project te versterken en hun belangen te waarborgen.
- Ook wordt geadviseerd om een explicietere strategie voor open communicatie en transparantie te implementeren. Het huidige gebrek aan duidelijke en toegankelijke informatievoorziening kan leiden tot wantrouwen en weerstand in de gemeenschap, wat de betrokkenheid verder belemmert.

Samenvattend heeft de omgeving een actieve en betrokken rol gespeeld bij de ontwikkeling en exploitatie van de windturbines bij Windpark Egchelse Heide. Om dit te verbeteren, is het essentieel dat er meer aandacht wordt besteed aan samenwerking, het opbouwen van maatschappelijk draagvlak, tijdige en actieve betrokkenheid van alle stakeholders, en een transparante communicatie met de gemeenschap. Alleen door deze aspecten te versterken, kan de lokale omgeving een meer betrokken en actieve rol gaan spelen in het project.

2.3. Uitgangspunt 2: De opbrengsten (€ en kWh) van windturbines moeten maximaal terugvloeien in de gemeenschap.

- Op dit moment lijken de opbrengsten van de windturbines bij Windpark Egchelse Heide niet maximaal terug te vloeien in de gemeenschap van Peel en Maas. Dit wordt onder andere duidelijk door de beperkte bekendheid van het windparkfonds. Slechts een klein deel van de inwoners is op de hoogte van dit fonds, wat erop wijst dat de voordelen voor de gemeenschap nog niet volledig worden benut. Een grotere bekendheid zou meer inwoners in staat stellen om te profiteren van de mogelijkheden die het fonds biedt.
- Daarnaast blijkt uit het recent inwonersonderzoek dat veel inwoners liever zien dat de opbrengsten van het windpark direct naar de gemeenschap terugvloeien, bijvoorbeeld in de vorm van kortingen op hun energiekosten. Deze voorkeuren geven aan dat de huidige manier waarop de opbrengsten worden verdeeld, mogelijk niet volledig aansluit bij de wensen van de lokale bevolking. Dit kan erop duiden dat er momenteel meer nodig is voor een substantiële coöperatieve ontwikkeling, waarbij de gemeenschap rechtstreeks profiteert van de opbrengsten van het windpark.
- Ook is er een behoefte aan een platform voor dialoog en compensatie voor omwonenden die hinder ondervinden van het windpark. Dit suggereert dat er meer mechanismen nodig zijn om de belangen van de gemeenschap te waarborgen. Dit draagt mogelijk bij aan het gevoel dat de opbrengsten van het windpark niet optimaal terugvloeien naar de lokale bevolking.

Samenvattend, om de opbrengsten van de windturbines maximaal te laten terugvloeien in de gemeenschap, kunnen een aantal verbeteringen worden doorgevoerd. Het verhogen van de bekendheid en toegankelijkheid van het windparkfonds, het beter afstemmen van de financiële voordelen op de wensen van de inwoners, en het versterken van de betrokkenheid van de gemeenschap bij de ontwikkeling en exploitatie van het windpark zijn hierbij van belang. Hierdoor kan ervoor worden gezorgd dat de lokale bevolking op een meer substantiële en directe manier profiteert van de windenergie die in hun omgeving wordt opgewekt.

2.4. Uitgangspunt 3: De windturbines moeten op een goede plek komen, gezien vanuit een goede ruimtelijke ordening.

- Op basis van de beschikbare inzichten kan er geconcludeerd worden dat de windturbines op een over het algemeen goede plek lijken te zijn geplaatst vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening, en een landschappelijke geschiktheid van de locatie. Het beleid dat gevolgd is bij de plaatsing van de windturbines lijkt te hebben gezorgd voor een aantal positieve uitkomsten, zoals een veranderend sentiment in de samenleving, meer draagvlak en politieke steun. Daarnaast zijn aspecten zoals gemeenschapsdeelname en winstverdeling, alsmede toetsing en informatievoorziening, meegenomen in het proces, wat bijdraagt aan een integrale benadering van ruimtelijke ordening.
- Toch zijn er ook punten van zorg die aandacht verdienen. Er is bijvoorbeeld twijfel of de eerlijkheid van kansen voor inschrijvers en de betrokkenheid van direct omwonenden voldoende zijn gewaarborgd. Dit zijn belangrijke aspecten die, indien niet goed aangepakt, de acceptatie van de windturbines in de gemeenschap kunnen ondermijnen.

- Daarnaast is er enige onzekerheid of de windmolens in lijn zijn geplaatst met - en of de visuele verstoring op afstand voldoende is verminderd door het gebruik van groenschermen. Deze landschappelijke maatregelen zijn essentieel om de turbines op een goede manier in het landschap in te passen en om visuele overlast voor omwonenden te beperken.

Samenvattend, hoewel het beleid rondom de plaatsing van de windturbines over het algemeen redelijk heeft gefunctioneerd en heeft geleid tot een goede ruimtelijke ordening, zijn er nog verbeteringen mogelijk. Met name op het gebied van landschappelijke inpassing en de betrokkenheid van omwonenden kunnen verdere stappen worden gezet om de ruimtelijke kwaliteit en de acceptatie binnen de gemeenschap te verbeteren. Al met al lijkt de locatiekeuze voor de windturbines vanuit een ruimtelijke ordeningsperspectief weloverwogen, maar er is ruimte voor verbetering in toekomstig beleid.

3. Inleiding

Voor u ligt de evaluatie van het windenergiebeleid van de gemeente Peel en Maas, uitgevoerd door onderzoeks- en adviesbureau Invior in opdracht van gemeente Peel en Maas. In dit onderzoek is ervoor gekozen kort en bondig te rapporteren en presenteren. Deze aanpak biedt verschillende voordelen: het rapport bevat de meest relevante informatie en is daardoor een stuk toegankelijker voor alle betrokkenen.

Deze benadering is geïnspireerd door het gedachtengoed van Ricardo Semler. Semler, een vooraanstaande denker op het gebied van organisatiebeheer, stelt dat dikke boekwerken funest zijn voor flexibiliteit en een recept voor gemakzucht. In plaats van problemen met gezond verstand op te lossen, wordt volgens Semler vaak de procedurebijbel erbij gehaald om aan iedere onzekerheid een eind te maken. Daarom hanteert Semler de regel dat alle plannen en rapportages op een A4-je moeten passen.

Door dit principe toe te passen, is ervoor gezorgd dat deze evaluatie helder en to-the-point is, zonder in te boeten aan de noodzakelijke diepgang. Hopend dat dit rapport bijdraagt aan een efficiënte en effectieve beoordeling van het windenergiebeleid, waarbij de belangrijkste inzichten en aanbevelingen snel en eenvoudig te begrijpen zijn.

3.1. Windenergie in gemeente Peel en Maas

Windenergie in Peel en Maas en omgeving kent een lange geschiedenis. In 2003 dienden zich bij de voormalige gemeente Helden, een van de eerste initiatieven aan voor grootschalige windenergie. Omdat de voormalige gemeente Helden voorrang gaf aan andere duurzame energie-opwek zette de initiatiefnemers het plan niet door.

Na realisatie van windpark Neer in 2011 werden de plannen weer uit de kast gehaald. Einde 2012 presenteerden initiatiefnemers de concept plannen voor windpark Egchelse Heide aan het college en startten de initiatiefnemers met de projectvoorbereiding. Naast het windparkinitiatief Egchelse Heide liepen er ook enkele andere initiatieven voor windparken.

In dezelfde periode maakt Rijksoverheid met de provincies en gemeenten afspraken over het realiseren van 6000 MegaWatt energie door het plaatsen van windmolens. Deze afspraak maakte onderdeel uit van het in september 2013 gesloten Energie Akkoord en zijn overgenomen met het Klimaatakkoord. Voor Limburg hield deze afspraak in dat voor 2020 95,5 MegaWatt energie middels windmolens gerealiseerd moest worden. De provincie Limburg wees in het provinciaal omgevingsplan zoekgebieden aan voor grootschalige opwek met windenergie.

Om versnelling te geven aan initiatieven met windenergie, zoals in gemeente Peel en Maas werd met de provincie Limburg en de gemeenten Leudal, Nederweert en Weert de Samenwerking Windenergie Midden Limburg opgestart. Vanuit deze samenwerking werden gezamenlijke uitgangspunten geformuleerd. Op 15 april 2016 stelde de gemeenteraad deze uitgangspunten vast met de Notitie uitgangspunten windenergie, hierna te noemen 'Uitgangspunten' (zie bijlage). Het college gaf vertaling aan de Uitgangspunten met een eerste versie van de regeling 'Regeling grootschalige windenergie Peel en Maas', van 9 januari 2017 (zie bijlage). Op 3 juli 2017 is de aangepaste 'Regeling grootschalige windenergie Peel en Maas' in werking getreden, hierna te noemen 'Regeling' (zie bijlage).

4. Doel

Het doel van deze evaluatie is onderzoeken of aanpassing van het beleid noodzakelijk is door het huidige beleid, bestaande uit het Uitgangspunten met de vertaling daarvan in de Regeling, te evalueren.

De centrale vraagstellingen hierbij zijn:

- a. In welke mate hebben initiatiefnemers met windparken invulling gegeven aan het beleid?
- b. Wat zijn de ervaringen van de stakeholders met het beleid?

De Notitie Uitgangspunten bestaat uit acht uitgangspunten, te weten:

1. De omgeving heeft een actieve en betrokken rol bij de ontwikkeling en de exploitatie van windturbines.
2. a. De opbrengsten (€ en kWh) van windturbines moeten maximaal terugvloeien in de gemeenschap.
b. (Bij voorkeur wordt een substantieel deel coöperatief ontwikkeld).
3. De windturbines moeten op een goede plek komen, gezien vanuit een goede ruimtelijke ordening (goede functiecombinatie en landschappelijke inrichting). Hierin is de gemeente initiërend om in samenspraak met haar omgeving kansrijke ontwikkelgebieden te bepalen.
4. Grondspeculatie moet worden voorkomen door:
  - a. In het zoekgebied één samenhangend project, windmolenpark, te ontwikkelen.
  - b. De bebouwde en onbebouwde gronden noodzakelijk voor de realisatie van windenergie te zien als een samenhangend complex: het windmolenpark.
  - c. Alle grondeigenaren van het windmolenpark een eerlijke grondvergoeding te geven.
5. In iedere gemeente wordt tenminste 1 windenergie locatie ontwikkeld van 4-5 windturbines.
6. Gemeenten werken samen aan de vorming van windenergiebeleid.
7. Gemeenten werken samen aan de ontwikkeling van gemeentegrensoverschrijdende locaties.
8. De Provincie ondersteunt gemeenten bij de samenwerking en de uitwerking van bovenstaande uitgangspunten en maakt daarover afspraken met gemeenten betreffende mijlpalen, wederzijdse rollen en taken in het uitvoeringsproces

In de beleidsregel 'Regeling grootschalige windenergie Peel en Maas' is vertaling gegeven aan de eerste drie uitgangspunten uit de Notitie. Uitgangspunten vier tot en met acht zijn initiatief overstijgend. Initiatiefnemers van windenergie hebben (nagenoeg) geen invloed op deze laatste vijf uitgangspunten. Deze evaluatie zal daarom hoofdzakelijk ingaan op deze eerste drie uitgangspunten. De overige uitgangspunten worden kort benoemd.

Deze evaluatie analyseert hoofdzakelijk windpark Egchelse Heide omdat dit het gerealiseerde windpark initiatief is. Dit initiatief heeft alle stappen doorlopen die terugkomen in de beleidsregel. Daar waar mogelijk worden ook andere windpark initiatieven meegenomen in de evaluatie op basis van de beschikbare informatie.

5. Onderzoeksmethoden

5.1. Bureaustudie op basis van beschikbare dossiers

Met de bureaustudie wordt in beeld gebracht wat de feitelijke invulling is geweest van de Regeling. Bij deze onderzoeksmethode is bestaande informatie geanalyseerd. De benodigde documentatie is aangeleverd door de opdrachtgever, gemeente Peel en Maas. Op basis van deze secundaire gegevens zijn de volgende stukken en informatie bestudeerd:

- Notitie Uitgangspunten windenergie
- Regeling grootschalige windenergie Peel en Maas
- Participatieplannen
- Stakeholdersanalyses
- Projectparticipatieplannen
- Verslagleggingen
- Landschapsadviezen en ruimtelijke onderbouwingen
- Collegebesluiten
- Beschikbaarheid van gronden
- Beoordelingsdocumenten
- Contactgegevens voor interviews met stakeholders

De bureaustudie heeft ertoe bijgedragen dat de onderzoeksvragen deels beantwoord konden worden. Tevens heeft dit ertoe geleid dat er tijdens de interviews met stakeholders de juiste, verdiepende, vragen gesteld konden worden als aanvulling op de feitelijke informatie.

5.2. Inwonersonderzoek

Door middel van een online vragenlijst zijn inwoners van gemeente Peel en Maas in maart 2024 gevraagd hoe ze het proces rondom de verschillende windenergie initiatieven hebben ervaren. Hierbij is voornamelijk ingegaan op het gerealiseerde windpark Egchelse Heide. Maar er is ook ruimte geboden om andere initiatieven te bespreken. Ook is er gevraagd naar de algemene houding ten opzichte van duurzame energie opwekken van inwoners van gemeente Peel en Maas.

Figuur 3. Responsoverzicht inwonersonderzoek.

Woonplaats zoals CBS -gegevens	Populatie (%)	Respons (%)	Respons (n)
Baarlo	14,5	9,5	24
Grashoek-Koningslust	6,7	7,9	20
Kessel	9,2	7,9	20
Maasbree	15,8	12,3	31
Meijel	14,4	6,7	17
Panningen	39,4	55,7	141

Op 19 maart 2024 zijn de 670 panelleden van TipPeelenMaas uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek. Tevens heeft gemeente Peel en Maas een openbare link gedeeld via sociale media, de website van windpark Egchelse Heide en het 'Doe mee' platform. De vragenlijst, volledig anoniem, is door 253 inwoners van gemeente Peel en Maas ingevuld. Voor meer informatie en details over dit onderzoek, zie het onderzoeksrapport in de externe bijlage.

Dit inwonersonderzoek geeft extra inzichten in deze evaluatie omdat niet alleen de betrokken stakeholders gehoord worden, maar ook inwoners van Peel en Maas die niet direct betrokken zijn geweest bij de windpark initiatieven.

5.3. Interviews met stakeholders

A. Data-verzameling

Voor deze evaluatie hebben we gebruikgemaakt van zowel groepsgesprekken als individuele interviews om een breed scala aan inzichten van stakeholders te verzamelen.

Veiligheid en vertrouwelijkheid: We hebben strikte afspraken gemaakt met onze deelnemers over de vertrouwelijkheid van de gesprekken om een veilige omgeving te creëren. Dit helpt om sociale wenselijkheid te voorkomen en moedigt deelnemers aan om open en eerlijk te antwoorden. De uitwerking van de interviews en groepsgesprekken zal dan ook niet worden gedeeld.

B. Groepsgesprekken

Groepsgesprekken werden georganiseerd om een dynamische discussie onder stakeholders te bevorderen en om collectieve ideeën en meningen te verzamelen. De groepsgesprekken boden een platform voor deelnemers om op elkaar te reageren, wat leidde tot diepere inzichten en een rijkere dataset.

- Aantal sessies: Er zijn 5 groepsgesprekken gehouden.
- Deelnemers: Elke sessie bestond uit 6-10 deelnemers, waaronder inwoners, lokale ondernemers, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, en ambtenaren van de gemeente.
- Duur: Elk groepsgesprek duurde ongeveer 90 minuten.
- Moderatie: De sessies werden geleid door een ervaren moderator die ervoor zorgde dat alle deelnemers de kans kregen om hun mening te uiten en dat de discussie gestructureerd bleef.

C. Individuele interviews

Individuele interviews werden gebruikt om diepgaande, persoonlijke inzichten te verkrijgen die mogelijk niet in een groepssetting naar voren zouden komen. Dit zorgde voor een meer gedetailleerd begrip van individuele standpunten en ervaringen.

- Aantal interviews: Er zijn in totaal 20 individuele interviews afgenomen.
- Deelnemers: De geïnterviewden waren een mix van verschillende stakeholders, waaronder inwoners, gemeentelijke medewerkers, en externe experts.
- Duur: Elk interview duurde tussen de 30 en 90 minuten.
- Structuur: De interviews waren semi-gestructureerd, wat betekent dat er een set van kernvragen was, maar dat er ook ruimte was voor spontane en verdiepende vragen op basis van de antwoorden van de geïnterviewde.

D. Betrokken stakeholders

Bij de evaluatie zijn verschillende groepen stakeholders betrokken om een breed en representatief beeld te krijgen van de verschillende perspectieven op het project.

- Inwoners: Representatief voor de diverse demografie van de gemeenschap, waaronder jongere en oudere inwoners, gezinnen en alleenstaanden.
- Gemeentelijke medewerkers: Ambtenaren die direct betrokken zijn bij het project, evenals beleidsmakers en managers.

E. Analysemethoden

De verzamelde data is geanalyseerd met behulp van zowel kwalitatieve als kwantitatieve methoden om een uitgebreide evaluatie mogelijk te maken.

- Themacodering: Alle interviews en groepsgesprekken zijn bekeken op basis van thema's zoals tevredenheid, knelpunten, suggesties voor verbetering, en waargenomen impact.
- Frequentieanalyse: Kwantitatieve analyse van hoe vaak bepaalde thema's en kwesties naar voren kwamen in de gesprekken en interviews.
- Sentimentanalyse: Beoordeling van de algemene sentimenten (positief, neutraal, negatief) die uit de data naar voren kwamen om een beeld te krijgen van de algemene perceptie van het project.

Door deze methodologie te hanteren, hebben we een gedetailleerd en genuanceerd beeld kunnen vormen van de verschillende perspectieven en ervaringen van de stakeholders, wat een solide basis biedt voor de evaluatie van het project.

6. Bevindingen

6.1. Uitgangspunt 1: De omgeving heeft een actieve en betrokken rol bij de ontwikkeling en exploitatie van windturbines.

6.1.1. Participatieplan en uitvoerbaarheid van het participatieplan

Windpark Egchelse Heide heeft voldaan aan het indienen van een participatieplan. Volgens de beoordeling van het onafhankelijk deskundig adviespanel is er een voldoende gedetailleerd participatie- en communicatieplan opgesteld.

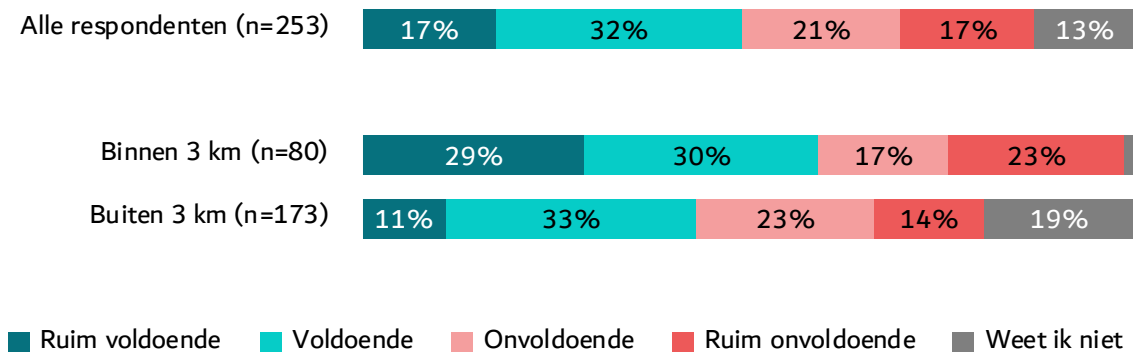
De uitvoerbaarheid van het participatieplan wordt door het adviespanel ter discussie gesteld. De eerstgenoemde reden hiervoor is dat uit de aangeleverde stukken niet voldoende duidelijk is in hoeverre er voldoende draagvlak is voor het aangepaste windpark.

Als tweede reden geeft het adviespanel aan dat er een verontrustende schijnbare onwil is om samen te werken met het windpark Beringe. Dit blijkt uit het feit dat er in de aangeleverde stukken niet wordt gesproken over het windparkinitiatief Beringe.

Windpark Beringe benoemd in een brief aan het college dat zij toenadering hebben gezocht tot de initiatiefnemers van windpark Egchelse Heide vanwege de verandering in het plangebied maar dat het gesprek niet heeft mogen leiden tot een wederzijdse intentie tot samenwerking.

Uit het inwonersonderzoek blijkt dat 68% van de respondenten aangeeft wel eens informatie gelezen of gehoord te hebben over windpark Egchelse Heide. Respondenten binnen een straal van 3 km geven vaker aan informatie te hebben gelezen of gehoord. Bijna de helft van de respondenten geeft aan dat ze vinden dat ze voldoende geïnformeerd zijn. 38% geeft aan dat ze vinden dat ze onvoldoende geïnformeerd zijn. Zie onderstaand figuur.

Figuur 4. In hoeverre vind je dat je voldoende geïnformeerd bent over het windpark Egchelse Heide? In de periode van de start van het proces tot en met de opening van het windpark.

Verbeterpunten die door respondenten worden aangedragen betreffende de informatievoorziening over het windpark zijn duidelijkere informatieverstoring, het gebruik van verschillende kanalen zowel online als offline en het meer betrekken van de omwonenden bij de besluitvorming.

Van de respondenten die binnen een straal van 3 km van het windpark wonen, geeft 27% aan actief betrokken te zijn geweest bij het proces van het windpark. Buiten de straal van 3 km geeft 6% van de respondent aan dat ze actief betrokken zijn geweest.

Op de vraag waarom respondenten niet actief betrokken zijn geweest geeft 49% aan dat er nooit is gevraagd om mee te denken.

Respondenten die binnen 3 km van een windturbine wonen, geeft 40% aan dat er voldoende gelegenheid was om actief betrokken te zijn. 30% geeft aan dat hier onvoldoende gelegenheid toe was.

6.1.2. Stakeholderanalyse

Uit de beoordeling van het onafhankelijk deskundig adviespanel blijkt dat er een gedegen stakeholderanalyse, inclusief belangenanalyse is aangeleverd door windpark Egchelse Heide. Ook windpark Beringe heeft een volledige stakeholderanalyse ingediend.

6.1.3. Verslaglegging van gesprekken

Op het moment van de beoordeling door het onafhankelijk deskundig adviespanel zijn er geen verslagen van de overleggen met de omgeving overlegd waardoor deze stukken op dat moment niet beoordeeld konden worden. Later zijn deze stukken alsnog aangevuld door windpark Egchelse Heide.

In de aangeleverde stukken door gemeente Peel en Maas aan Invior zijn de gespreksverslagen terug te vinden. Hieruit blijkt dat er een vorm van correspondentie is geweest met de betrokkenen binnen het projectgebied (maximaal 700 meter gerekend vanaf het hart van de windturbines) en de projectomgeving zoals omschreven in het participatie- en communicatieplan Windpark Egchelse Heide. Communicatie met de stakeholders zoals omschreven in de stakeholdersanalyse is deels terug te vinden in de documentatie.

6.1.4. Beschikbaarheid van gronden

De beschikbaarheid van gronden van windpark Egchelse Heide is door het onafhankelijk deskundig adviespanel zeer goed bevonden. Alle getekende overeenkomsten zijn aanwezig.

Hoofdvraag: Wat zijn de ervaringen van de stakeholders met het beleid in relatie tot een actieve betrokken rol van de omgeving bij de ontwikkeling en exploitatie van windturbines?

De ervaringen van stakeholders met het beleid laten een gemengd beeld zien. Aan de ene kant waren er aanvankelijke uitdagingen, zoals een gebrek aan een duidelijke gemeentelijke visie en negatieve beeldvorming in de media, die de betrokkenheid van de omgeving bemoeilijkten. Echter, naarmate het proces vorderde, werd er steeds meer belang gehecht aan samenwerking, participatie, en het creëren van draagvlak binnen de gemeenschap.

Stakeholders waardeerden vooral de inspanningen om de gemeenschap actief te betrekken en te communiceren, wat leidde tot een afname van weerstand en een toename van lokaal draagvlak. De intensieve communicatie, de inzet van lokale aannemers, en het opzetten van een windparkfonds droegen bij aan het verminderen van de angst voor overlast en het versterken van het vertrouwen. Toch zijn er kritische geluiden dat niet iedereen zich voldoende betrokken voelde en dat sommige omwonenden graag eerder en actiever in het proces waren meegenomen.

Welke aanbevelingen kunnen worden afgeleid voor een mogelijke herijking?

Een succesvolle ontwikkeling van duurzame projecten vereist allereerst een duidelijke visie en een scherp kader. Dit moet vanaf het begin worden vastgesteld en ondersteund door politieke steun om uitstel en onzekerheid in de besluitvorming te voorkomen. Wanneer deze fundering goed is gelegd, is het essentieel om alle stakeholders, inclusief omwonenden en grondeigenaren, vroeg en actief bij het proces te betrekken. Dit zorgt niet alleen voor een groter draagvlak, maar ook voor een gevoel van betrokkenheid, waarbij iedereen zich gehoord voelt.

Gedurende het gehele traject is transparante en consistente communicatie onmisbaar. Duidelijke communicatie helpt om eventuele angsten en weerstand binnen de gemeenschap te verminderen en speelt een cruciale rol bij het opbouwen van vertrouwen. Hierdoor wordt het project beter geaccepteerd en verloopt het proces soepeler.

Daarnaast is het belangrijk om bij de aanwezigheid van meerdere partijen in de markt samenwerking te stimuleren, zelfs tussen concurrenten. Door gezamenlijk te werken aan integrale en haalbare plannen, kunnen oplossingen worden ontwikkeld die beter aansluiten bij de behoeften van de gemeenschap. Deze aanpak vergroot niet alleen de haalbaarheid van het project, maar draagt ook bij aan een bredere acceptatie en succes op de lange termijn. Zie daarbij toe op **dat** procesafspraken en deadlines worden nageleefd om de geloofwaardigheid en het vertrouwen bij betrokkenen in het project te behouden.

Welke aanbevelingen kunnen aanvullend worden afgeleid voor een herijking gelet op de Duurzaamheidsagenda: lokaal initiatief en 50% lokaal eigenaarschap?

Gelet op de Duurzaamheidsagenda, die minimaal 50% lokaal eigenaarschap nastreeft, zijn de volgende aanvullende aanbevelingen relevant:

Om lokaal eigenaarschap te stimuleren, is het essentieel om lokale coöperaties en initiatieven actief te faciliteren en te ondersteunen. Dit kan worden bereikt door financiële participatieprogramma's en eigendomsstructuren op te zetten die rechtstreeks ten goede komen aan de gemeenschap. Hierdoor wordt niet alleen het eigenaarschap binnen de gemeenschap versterkt, maar ook het draagvlak voor duurzame projecten vergroot.

Daarnaast moet de gemeente een proactieve rol spelen in het bevorderen van lokaal initiatief en eigenaarschap. Dit kan worden gerealiseerd door lokale initiatieven te ondersteunen met expertise en door marktconsultaties te faciliteren die de haalbaarheid van projecten vergroten. Op deze manier kan de gemeente een sterke basis creëren voor succesvolle, lokaal gedragen projecten.

Het is ook van groot belang dat participatieprocessen inclusief zijn, zodat alle meningen en belangen van de lokale gemeenschap worden meegenomen. Door iedereen een stem te geven, wordt het gevoel van betrokkenheid en eigenaarschap versterkt, wat bijdraagt aan de bredere acceptatie van het project.

Ten slotte is het cruciaal om flexibel en innovatief te blijven in de omgang met onverwachte uitdagingen, zoals technische problemen. Door open te staan voor alternatieve plannen die beter aansluiten bij de lokale situatie en behoeften, kunnen projecten niet alleen worden aangepast aan de omstandigheden, maar ook worden verbeterd om zo beter te voldoen aan de verwachtingen van de gemeenschap.

Door deze aanbevelingen te volgen, kan het beleid worden verbeterd om beter aan te sluiten bij de Duurzaamheidsagenda en om te zorgen voor een sterke, actieve betrokkenheid van de lokale gemeenschap bij de ontwikkeling en exploitatie van windturbines.

6.2. Uitgangspunt 2: De opbrengsten (€ en kWh) van windturbines moeten aanwijsbaar terugvloeien in de gemeenschap.

6.2.1. Projectparticipatieplan en uitvoerbaarheid van projectparticipatieplan

Het projectparticipatieplan van windpark Egchelse Heide wordt door het onafhankelijk deskundig adviespanel als uitvoerig, gedetailleerd en boven NWEA norm omschreven.

Het adviespanel uit zorgen over de uitvoerbaarheid van het projectparticipatieplan. Redenen die hiervoor worden gegeven zijn de onzekerheid of het de coöperatie lukt om het benodigde vermogen in de regio op te halen en wat de bijdrage aan het windparkfonds in de praktijk wordt.

De aandeelhouders van windpark Egchelse Heide zijn:

1. Drie agrariërs (25%)
2. Coöperatie Peel Energie (25%)
3. Green Trust BV (25%)
4. Aelmans Adviesgroep (25%)

Uit het projectparticipatieplan blijkt dat er met de eigenaren van gronden en woningen binnen het projectgebied één-op-één concrete afspraken zijn gemaakt.

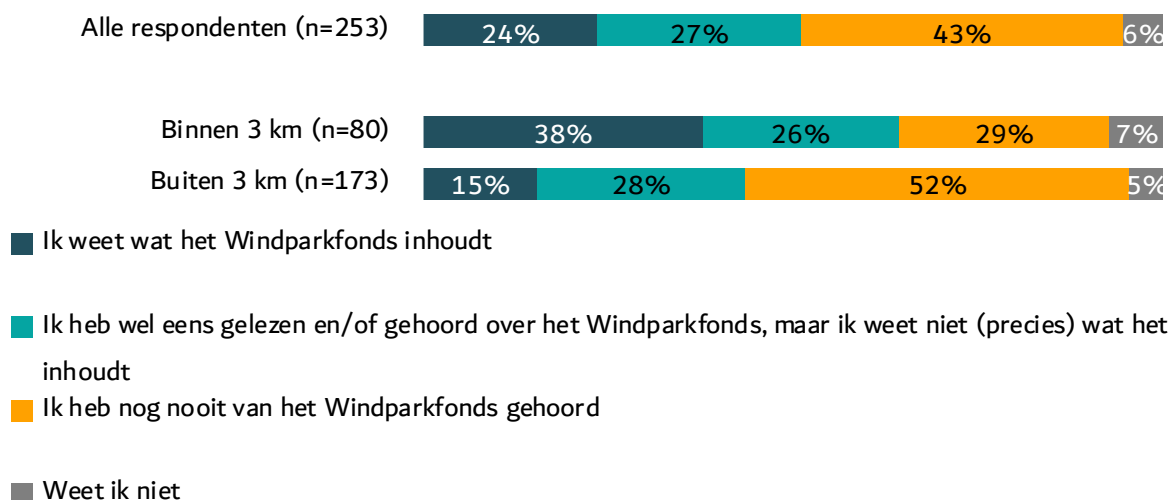
Voor de grondeigenaren geldt dat er voor de plaatsing van de windturbines een bijdrage wordt voorzien van 3% van de Bruto Geldopbrengst per windturbine met een minimum van €20.000 per windturbine per jaar. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met de CBS consumentenprijsindex.

Omwonenden met een afstand van maximaal 700 meter tot het windpark krijgen een eenmalige vergoeding voor uitvoering van duurzaamheids-maatregelen aan woningen of directe omgeving van de woningen in het projectgebied. De vergoeding varieert van €15.000 tot €25.000 per woning.

Door middel van een windparkfonds komt een deel van de opbrengsten terug bij de (lokale) bevolking en maatschappelijke doelen binnen de gemeente. Windpark Egchelse Heide vult het fonds per 1.000 kWh geproduceerde groene stroom met één euro. Naar schatting komt er tussen de €50.000 en €60.000 per jaar beschikbaar.

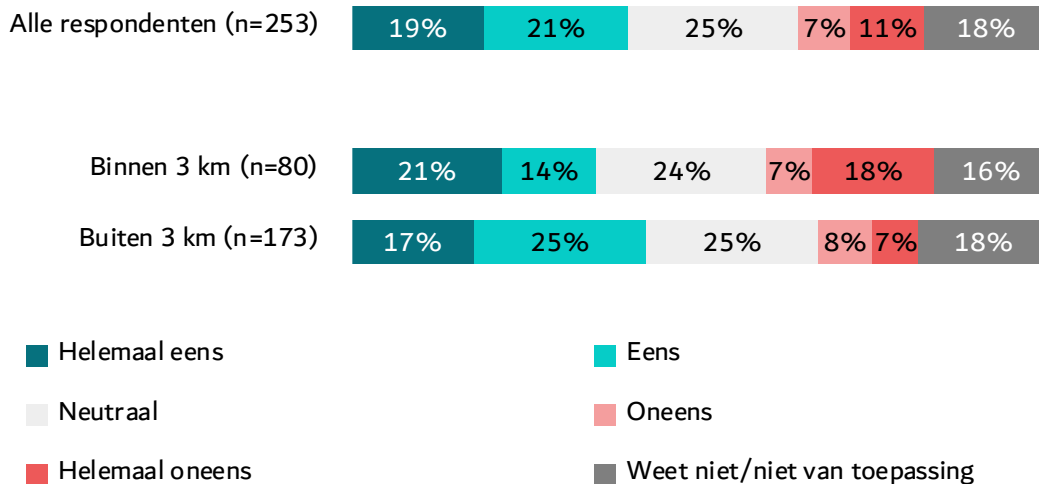
Uit het inwonersonderzoek blijkt dat 70% van de respondenten niet (voldoende) bekend zijn met het windparkfonds. Respondenten die binnen een straal van 3 km van het windpark geven vaker aan te weten wat het windparkfonds inhoudt.

Figuur 5. In hoeverre ben je bekend met het Windparkfonds van het windpark Egchelse Heide?

72% geeft aan nog nooit gebruik te hebben gemaakt van het windparkfonds. Op de vraag of respondenten vinden dat het windparkfonds een positieve bijdrage levert aan de gemeenschap van gemeente Peel en Maas stemt 40% positief.

Figuur 6. In hoeverre ben je het eens met de stelling: 'Ik vind dat het Windparkfonds een positieve bijdrage levert aan de gemeenschap/inwoners van gemeente Peel en Maas.'

In het projectparticipatieplan en profijtplan van windpark Beringe wordt ook gesproken over een gebiedsgebonden bijdrage van €5.000 per jaar en de samenwerking met de lokale Dorpscoöperatie Steingood.

6.2.2. Bij voorkeur wordt een substantieel deel coöperatief ontwikkeld.

De coöperatie Peel Energie is aandeelhouder in het project en daarmee is 25% van het project coöperatief ontwikkeld.

Wat zijn de ervaringen van de stakeholders met het beleid?

De ervaringen van de stakeholders met het beleid rondom de ontwikkeling van het windpark zijn overwegend positief, hoewel er ook enkele kritische punten naar voren komen. Aanvankelijk waren er uitdagingen, zoals negatieve beeldvorming rondom windenergie en een gebrek aan een duidelijke visie vanuit de gemeente. Deze factoren leidden tot uitstel van beslissingen en beperkte aandacht voor duurzame initiatieven. Naarmate het proces vorderde, werd er echter steeds meer belang gehecht aan samenwerking, draagvlak, en het betrekken van de gemeenschap. Stakeholders waardeerden vooral de toenemende betrokkenheid en de flexibele omgang met bestemmingsplannen, wat de samenwerking met ondernemers bevorderde. Hoewel de communicatie en participatie over het algemeen goed werden beoordeeld, waren er ook geluiden dat niet alle betrokkenen zich even gehoord voelden, wat wijst op ruimte voor verbetering in de vroegtijdige en actieve betrokkenheid van alle partijen.

Welke rol heeft de coöperatie gespeeld in het proces van coöperatief ontwikkelen?

De coöperatie speelde een centrale rol in het proces van coöperatief ontwikkelen. Door actief draagvlak te creëren en de gemeenschap te betrekken, droeg de coöperatie bij aan het succes van het project. De inzet van de coöperatie zorgde voor politieke steun en vergrootte het lokale eigenaarschap. Dit leidde tot minder weerstand en meer acceptatie van het windpark. De coöperatie was ook betrokken bij de verdeling van de winsten, wat bijdroeg aan de tevredenheid binnen de gemeenschap.

Welke ervaringen heeft de omgeving (grondeigenaren, omwonenden, dorpsgemeenschap en coöperatie) met het coöperatief ontwikkelen?

De omgeving, inclusief grondeigenaren, omwonenden, de gemeenschap en de coöperatie, heeft over het algemeen positieve ervaringen met het coöperatief ontwikkelen van het windpark. De vroege betrokkenheid van grondeigenaren en omwonenden, gecombineerd met transparante communicatie, zorgde voor een vermindering van de aanvankelijke weerstand en angst voor overlast. Het gebruik van lokale aannemers en het creëren van een windparkfonds voor duurzame initiatieven versterkten het draagvlak. Ondanks deze positieve ervaringen, gaven sommige omwonenden aan dat ze graag eerder en actiever betrokken hadden willen worden in het proces, en meer gehoord. Over het algemeen lijkt het coöperatieve model succesvol te hebben bijgedragen aan het verminderen van klachten en het versterken van het vertrouwen binnen de gemeenschap, met uitzondering van een aantal direct omwonenden.

Welke aanbevelingen kunnen worden afgeleid voor een herijking?

Voor een herijking van het beleid kunnen enkele belangrijke aanbevelingen worden gedaan. Ten eerste is het cruciaal om vanaf het begin een duidelijke visie en een scherp kader te ontwikkelen voor duurzame projecten, ondersteund door politieke steun. Daarnaast moet er meer aandacht zijn voor het vroegtijdig betrekken van alle stakeholders, inclusief omwonenden en grondeigenaren, om ervoor te zorgen dat iedereen zich gehoord voelt en actief kan deelnemen aan het proces. Ook wordt geadviseerd om marktconsultatie vroegtijdig te doen en samen met de markt een kader te ontwikkelen om de haalbaarheid en efficiëntie van projecten te vergroten. Het naleven van procesafspraken en het tijdig communiceren van beslissingen is eveneens van groot belang om vertrouwen te behouden.

Welke aanbevelingen kunnen aanvullend worden afgeleid voor een herijking gelet op de Duurzaamheidsagenda om te zorgen dat sprake is van minimaal 50% lokaal coöperatief eigendom?

Gelet op de Duurzaamheidsagenda en het doel om minimaal 50% lokaal coöperatief eigendom te realiseren, zijn enkele aanvullende aanbevelingen relevant. Ten eerste moet er een sterke focus zijn op het stimuleren van lokaal eigenaarschap door middel van financiële participatie en eigendomsstructuren die lokale gemeenschappen rechtstreeks ten goede komen. Het faciliteren van coöperaties en het ondersteunen van lokale initiatieven met expertise en middelen kan helpen om dit doel te bereiken. Bovendien moet de gemeente een proactieve rol spelen in het bevorderen van transparantie en open communicatie om ervoor te zorgen dat de gemeenschap goed geïnformeerd is en gemotiveerd wordt om deel te nemen. Het gebruik van successen uit eerdere projecten als voorbeeld kan bijdragen aan het vergroten van het vertrouwen en de bereidheid van de gemeenschap om coöperatief eigendom te omarmen.

6.3. Uitgangspunt 3: De windturbines moeten op een goede plek komen, gezien vanuit een goede ruimtelijke ordening (goede functiecombinatie en landschappelijke inrichting)

6.3.1. Landschappelijk inrichtingsplan

Volgens de beoordeling van het onafhankelijk adviespanel voldoet de opstelling van windpark Egchelse Heide aan het voorkeursgebied POL en valt binnen het gebied 'jonge ontginningen'. Ook de 3D visualisatie is aanwezig.

Het adviespanel geeft aan dat uit het inrichtingsplan blijkt dat de afstand tussen windpark Neer en windpark Egchelse Heide minder optimaal is. Ook het ontwerp-principe dat de turbineopstelling landschapversterkend moet zijn wordt door het adviespanel niet als optimaal omschreven.

In de beoordeling schrijft het adviespanel dat het plan van windpark Egchelse Heide vanuit 'het radarmodel' is onderbouwd en dat er minder aandacht is besteed aan de ruimtelijke impact van de nieuwe opstelling in relatie tot het bestaande windpark Neer.

Wat zijn de ervaringen van de stakeholders met het beleid in relatie tot de plek waarop de windturbines zijn gekomen, gezien vanuit een goede ruimtelijke ordening?

De ervaringen van de stakeholders met het beleid rondom de plaatsing van de windturbines zijn overwegend positief, hoewel er enkele uitdagingen werden benoemd. Deskundigen hebben de locatie van de windmolens als geschikt beoordeeld, mede dankzij de landschappelijke kenmerken die zich goed lenen voor windenergie. Stakeholders waardeerden het feit dat er later in het proces meer flexibiliteit kwam in de omgang met bestemmingsplannen, wat de samenwerking bevorderde en leidde tot een betere afstemming op de ruimtelijke kwaliteiten van het buitengebied. De aanvankelijke negatieve beeldvorming en het gebrek aan een duidelijke visie vanuit de gemeente werden echter als belemmeringen ervaren, wat leidde tot uitstel van beslissingen en beperkte aandacht voor duurzame initiatieven. Naarmate het proces vorderde en er meer betrokkenheid en draagvlak werd gecreëerd, verbeterde de ruimtelijke ordening rondom het windpark.

In hoeverre is er sprake van een goede functiecombinatie in het geval van het windpark?

Er is in dit project sprake van een redelijke tot goede functiecombinatie, waarbij de windmolens goed zijn geïntegreerd in het bestaande landschap. De keuze voor de locatie werd positief beoordeeld door deskundigen, die aangaven dat het landschap zich goed leent voor windenergie. Dit heeft bijgedragen aan de acceptatie van het windpark door de omgeving. Toch blijven er uitdagingen, zoals de aanvankelijke problemen met radarinterferentie, die verdere verfijning van de functiecombinatie vereisten. De uiteindelijke aanpassingen en alternatieven lijken echter te hebben geleid tot een beter passend en sterker plan. De gevraagde aandacht voor het verminderen van visuele verstoring door het plaatsen van windmolens in lijn en het gebruik van groenschermen, die belangrijke maatregelen zijn, om de functiecombinatie te verbeteren, worden ter discussie gesteld.

In hoeverre is er sprake van een goede landschappelijke inrichting (inclusief de samenhang met de andere windparken)?

De landschappelijke inrichting van het windpark wordt over het algemeen als goed beoordeeld, met specifieke aandacht voor de visuele impact en de samenhang met andere windparken. Met de maatregelen om windmolens in lijn te plaatsen en groenschermen te gebruiken om visuele verstoring te minimaliseren, als discussiepunt. De maatregelen hebben geholpen om het windpark te integreren in het landschap en om de samenhang met nabijgelegen windparken te verbeteren. Hoewel de landschappelijke inrichting succesvol lijkt te zijn geweest, is er ook kritiek op het proces, vooral wat betreft de communicatie en participatie van de gemeenschap. Sommige stakeholders gaven aan dat ze graag eerder en actiever betrokken hadden willen worden bij de landschappelijke planning, wat suggereert dat er ruimte is voor verbetering op dit gebied.

Welke aanbevelingen kunnen worden afgeleid voor een herijking?

Om de effectiviteit van windenergieprojecten te vergroten, is het cruciaal om stakeholders, met name omwonenden en grondeigenaren, vroegtijdig en actief te betrekken bij het planningsproces.

Vroege participatie bevordert niet alleen de communicatie, maar zorgt ook voor meer draagvlak en een betere afstemming op de lokale behoeften.

Daarnaast moet er vanaf het begin een duidelijke en integrale visie op duurzaamheid en ruimtelijke ordening worden ontwikkeld, ondersteund door politieke steun. Een heldere visie helpt vertragingen en onzekerheden te voorkomen en zorgt ervoor dat alle betrokkenen vanaf het begin weten waar ze aan toe zijn.

Een flexibele aanpak in de omgang met bestemmingsplannen kan ook bijdragen aan het succes van windenergieprojecten. Door bestemmingsplannen flexibel te houden, kunnen samenwerkingen worden bevorderd, wat leidt tot een betere ruimtelijke en landschappelijke integratie van windparken.

Om het vertrouwen van alle betrokkenen te behouden en de kwaliteit van het proces te waarborgen, is verbeterde communicatie en transparantie essentieel. Het naleven van procesafspraken en het bieden van duidelijkheid over de rol van de gemeente bij de beoordeling van plannen zijn hierin belangrijke elementen.

Een integrale benadering van functiecombinatie, waarbij zowel rekening wordt gehouden met technische vereisten als met de landschappelijke en visuele impact, kan leiden tot robuuste en goed geïntegreerde windenergieprojecten. Dit vereist een holistische visie die alle aspecten van de ontwikkeling in overweging neemt.

Samenwerking tussen concurrerende partijen moet actief worden gefaciliteerd. Door concurrerende partijen te laten samenwerken, kunnen synergieën ontstaan die de kwaliteit en landschappelijke inpassing van windparken verbeteren.

Ten slotte is het belangrijk om lokaal beleid af te stemmen op de veranderende landelijke beleidskaders. Dit zorgt voor integrale, toekomstbestendige oplossingen die de haalbaarheid van duurzame energieprojecten vergroten en bijdragen aan de bredere duurzaamheidsdoelen.

Deze aanbevelingen kunnen bijdragen aan een beter functionerend plan dat zowel de belangen van de gemeenschap als de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit op lange termijn waarborgt.

7. Bijlagen

7.1 Notitie uitgangspunten windenergie

Zie externe bijlage.

7.2 Regeling grootschalige windenergie Peel en Maas 9 januari 2017

Zie externe bijlage.

7.3 Regeling grootschalige windenergie Peel en Maas 3 juli 2017

Zie externe bijlage.

7.4 Evaluatie windenergie(beleid) onder inwoners gemeente Peel en Maas

Zie externe bijlage.

7.5 Overzicht interviews met stakeholders

De volgende stakeholdergroepen zijn aan bod gekomen tijdens de interviews. Om anonimiteit te waarborgen zijn alleen de overkoepelende groepsnamen weergegeven en geen persoonlijke namen. Voor windpark Egchelse Heide zijn alle stakeholders (meerdere malen) gesproken. Voor windparkinitiatief Beringe enkel de groepen die relevant waren en bereid om mee te werken aan het onderzoek.

- Ambtelijke betrokkenen
- (Oud) wethouder
- Versnellingsteam
- Provincie Limburg
- Samenwerkingsverband gemeenten
- Initiatiefnemers
- Onafhankelijk expertpanel deskundigen
- Kwaliteitscommissie landschapsplan
- Klankbordgroep
- Grondeigenaren
- Direct omwonenden
- Omwonenden die bezwaar hebben gemaakt
- Coöperatie Peelenergie